

743 Sayılı Türk Kanunu Medenisinin Bazı Maddelerinin ve 818 Sayılı Borçlar Kanununun 49 uncu Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun

(Resmî Gazete ile yayımı : 12.5.1988 Sayı : 19812)

Kanun No.
3444

Kabul Tarihi :
4 . 5 . 1988

MADDE 1. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 24 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve 24 üncü maddeden sonra gelmek üzere aşağıdaki (24/a) numaralı madde ilave edilmiştir.

2. Tecavüz halinde

a) İlke

Madde 24. — Hukuka aykırı olarak şahsiyet hakkına tecavüz edilen kişi, hâkimden, tecavüzde bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir.

Şahsiyet hakkı ihlal edilenin rızasına veya üstün nitelikte bir özel ya da kamu yararına veya kanunun verdiği bir yetkiye dayanmayan her tecavüz hukuka aykırıdır.

b) Davա hakları

Madde 24/a. — Şahsiyet hakkı hukuka aykırı olarak tecavüze uğrayan veya bir tecavüz tehlikesi karşısında bulunan kişi, tecavüze son verilmesini veya tecavüz tehlikesinin önlenmesini talep edebileceği gibi, sona ermesine rağmen etkisi devam eden tecavüzün hukuka aykırılığının tespitini ve gerekiyorsa kararın yayımlanmasını ya da üçüncü kişilere bildirilmesini talep edebilir.

Maddî ve manevî tazminat davaları açma hakkı ile birlikte bu tecavüzde elde edilen kazançları vekâletsiz iş görme hükümleri uyarınca talep etme hakkı saklıdır.

Manevî tazminat talebi karşı tarafça kabul edilmedikçe devredilemez ancak miras yoluyla intikal eder.

Davacı şahsiyet haklarının himayesi için kendi ikametgâhı veya davalının ikametgâhı mahkemesinde de dava açabilir.

Davacı aynı zamanda maddî ve manevî tazminat ile vekâletsiz iş görme hükümleri uyarınca tecavüzden elde edilen kazancın kendisine verilmesini birlikte talep etmiş ise, bu davaları da kendi ikametgâhı mahkemesinde de açabilir.

MADDE 2. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 29 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Doğumdan sonra meydana gelen cinsiyet değişikliğinin asgarî sağlık kurulu raporu ile belgelendirilmesi halinde nüfus sicilinde gerekli düzeltme yapılır. Bu konuda açılacak davalarda cinsiyeti değiştirilen kişi evli ise, eşe de husumet yöneltilir ve aynı mahkeme, varsa ortak çocukların velayetinin kime verileceğini de tayin eder, cinsiyet değişikliği kararının kesinleştiği tarihte, evlilik kendiliğinden son bulur.

MADDE 3. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 94 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 94. — **Gaipliğine hükmeolunan kimsenin kocası veya karısı evlilik feshedilmedikçe evlenemez.**

Gaibin karı veya kocası ya gaiplik davası ile birlikte evliliğin feshini ister ya da gaiplik kararı verilip de nüfusa tescil edilmiş ise nüfus idaresine müracaat ile evliliğin feshinin tescilini talep eder. Bu tescil evliliğin feshinin tüm neticelerini hâsıl eder.

Evliliğin feshinin gaiplik davası ile birlikte talep edilmesi halinde boşanma hakkındaki usul burada dahi caridir.

MADDE 4. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 134 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

VI. — Evlilik birliğinin sarsılması veya müşterek hayatın yeniden kurulamaması

Madde 134. — Evlilik birliği, müşterek hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelden sarsılmış olursa eşlerden her biri boşanma davası açabilir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen hallerde, davacının kusuru daha ağır ise, davalının açılan davaya itiraz hakkı vardır. Bununla beraber bu itiraz, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde ise ve evlilik birliğinin devamında davalı ve çocuklar bakımından korunmaya değer bir yarar kalmamışsa boşanmaya karar verilebilir.

Evlilik en az bir yıl sürmüştü, eşlerin birlikte başvurması ya da bir eşin diğerinin davasını kabul etmesi halinde evlilik birliği temelden sarsılmış sayılır. Bu halde boşanma kararı verilebilmesi için, hâkimin bizzat tarafları dinleyerek iradelerin serbestçe açıklandığına kanaat getirmesi ve boşanmanın malî sonuçları ile çocukların durumu hususunda taraflarca kabul edilecek düzenlemeyi uygun bulması şarttır. Hâkim, tarafların ve çocukların menfaatlerini nazara alarak bu anlaşmada gerekli gördüğü değişiklikleri yapabilir. Bu değişikliklerin taraflarca da kabulü halinde boşanmaya hükme olunur. Bu halde 150 nci maddenin (3) numaralı bendi hükmü uygulanmaz.

Boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç yıl geçmesi halinde, her ne sebeple olursa olsun müşterek hayat yeniden kurulamamışsa eşlerden birinin talebi üzerine boşanmaya karar verilir.

MADDE 5. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 137 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

III. — Geçici tedbirler

Madde 137. — Boşanma veya ayrılık davası açılınca hâkim, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasına, nafakasına, karı koca mallarının yönetimine ve çocukların bakımına dair geçici tedbirleri kendiliğinden alır.

MADDE 6. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 144 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

2. *Yoksulluk nafakası*

Madde 144. — Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek eş, kusuru daha ağır olmak şartıyla geçimi için diğer eşten mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Ancak, erkeğin kadımdan yoksulluk nafakası isteyebilmesi için, kadının hali refahta bulunması gerekir.

Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

MADDE 7. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 145 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

3. *Tazminat ve nafakanın ödenme şekli*

Madde 145. — Maddî tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irad şeklinde ödenmesine karar verilebilir.

Manevî tazminata irad şeklinde hükmedilemez.

Sözleşme veya hüküm ile kendisine maddî tazminat veya nafaka olarak bir irad tahsis edilmiş eşin yoksulluğunun zail olması, haysiyetsiz hayat sürmesi, bir evlenme akdi olmadan fiilen karı koca gibi yaşaması, yeniden evlenmesi veya eşlerden birinin ölmesi halinde, aksi, taraflarca kararlaştırılmadıkça bu irad kesilir.

İrad şeklinde maddî tazminat veya nafakayı gerektiren sebep ortadan kalkar ya da önemli ölçüde azalır veya borçlunun malî gücü önemli ölçüde eksilirse iradın indirilmesine veya kaldırılmasına karar verilebileceği gibi değişen durumlara göre ve hakkaniyet gerektiriyorsa iradın artırılması da istenebilir.

MADDE 8. — 818 sayılı Borçlar Kanununun 49 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 49. — Şahsiyet hakkı hukuka aykırı bir şekilde tecavüze uğrayan kişi, uğradığı manevî zarara karşılık manevî tazminat namıyla bir miktar para ödenmesini dava edebilir.

Hâkim, manevî tazminatın miktarını tayin ederken, tarafların sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate alır.

Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir tazmin sureti ikame veya ilave edebileceği gibi tecavüzü kınayan bir karar vermekle yetenebilir ve bu kararın basın yolu ile ilanına da hükmedebilir.

Kaldırılan hükümler

MADDE 9. — 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 96 ve 142 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce;

- a) Açılan boşanma davaları devam etmekte olanlar,
- b) Açılan boşanma davaları karara bağlanmış olmakla birlikte henüz kesinleşmemiş olanlar,
- c) Açılan boşanma davaları reddedilmiş ve bu karar kesinleşmiş olmakla birlikte, kesinleşme tarihinden itibaren henüz üç yıl geçmemiş olanlar,

d) Boşanma davası açmamış olanlar,

Boşanma sebeplerinden birine dayalı olarak (a), (b) ve (c) bentlerindeki hallerde üç yıl, (d) bendindeki halde beş yıl fiilen ayrı kalmış ve eşleriyle aralarında müşterek hayat yeniden kurulamamış ise, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde başvurmaları halinde mahkemece boşanma kararı verilir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce Türk Kanunu Medenisi'nin 142 nci maddesine göre verilmiş olan evlenme memnuniyetine dair kararlar, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren hüküm ifade etmez.

MADDE 10. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Cilt	Birleşim	Sayfa
2	22	383
4	34	58
10	64	382:418

I - Gerekçeli 25 S. Sayılı basmayazı Türkiye Büyük Millet Meclisinin 64 üncü Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu Kanunu; Türkiye Büyük Millet Meclisinin Adalet Komisyonu görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/392.